

Spis treści

Wstęp	9
Dariusz Waldziński , Spójność ekonomiczna Unii Europejskiej w świetle współczesnych przemian kulturowo-cywilizacyjnych	11
Urszula Kalina-Prasznic , Ekonomiczne kontrowersje wokół europejskiego modelu socjalnego	25
Giuseppe Calzoni , Współczesne wyzwania wobec polityki społecznej	33
Andrzej Prusek , Spójność płac w warunkach integracji europejskiej jako wyzwanie rozwojowe dla Polski	39
Filip Chybalski , Reforma systemu emerytalnego w wybranych krajach Europy Środkowo-Wschodniej	48
Grażyna Węgrzyn , Innowacyjność gospodarki Unii Europejskiej a sytuacja na rynku pracy	58
Iwona Kukulak-Dolata , Kształcenie jako instrument rozwoju kapitału ludzkiego w firmie.....	67
Zofia Hasińska, Katarzyna Sipurzyńska-Rudnicka , Wpływ Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej na lokalne rynki pracy.....	82
Elżbieta Siek , Bezrobocie w wybranych krajach Unii Europejskiej w świetle migracji zagranicznych.....	100
Anna Szymczak, Małgorzata Gawrycka , Wybrane aspekty rynku pracy w krajach Grupy Wyszehradzkiej po przystąpieniu do UE	115
Жанна Цауркубуле , Проблемы рынка труда Латвии в контексте европейской интеграции.....	127
Алебина Вишневская , Развитие маркетинговой макросреды латвийского рынка после вступления в ЕС.....	137
Krzysztof Piech , Weryfikacja trafności wybranych prognoz makroekonomicznych w Polsce	152
Joanna Jahn , Wzrost gospodarczy w Unii Europejskiej w przekroju regionalnym	166
Krzysztof Opolski, Piotr Modzelewski , Teoretyczne podstawy oceny absorpcji funduszy strukturalnych Unii Europejskiej – zarys ujęcia systemowego.....	195
Magdalena Wojarska , Fundusze strukturalne jako instrument konwergencji regionalnej na przykładzie Polski.....	209
Piotr Nowak , Rola współpracy terytorialnej w zmniejszaniu dysproporcji rozwojowych Unii Europejskiej	222

Jerzy Ładysz , Wspieranie współpracy transgranicznej i rozwoju regionalnego w Polsce przez mechanizmy finansowe europejskiego obszaru gospodarczego	231
Sylwia Dolzblasz , Rozwój współpracy międzynarodowej na poziomie regionalnym i lokalnym w Europie jako element polityki spójności	243
Piotr Misztal , Wykorzystanie funduszy strukturalnych i efekty polityki regionalnej w nowych krajach członkowskich UE w okresie 2004-2006	253
Katarzyna Surygala , Fundusze strukturalne Unii Europejskiej jako instrument realizacji prorozwojowej funkcji budżetów wybranych gmin województwa dolnośląskiego	265
Anita Richert-Kaźmierska , Środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego a konkurencyjność polskich regionów na przykładzie województwa pomorskiego	280
Andrzej Raczyk, Helena Dobrowolska-Kaniewska , Wstępna ocena realizacji działania 3.4 Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego na obszarze województwa dolnośląskiego.....	291
Marcin Sobiecki , Wdrażanie SPO ROL na przykładzie działania 2.3 „Odnawia wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego”	302
Grzegorz Salwa , Problemy koordynacji przedsięwzięć zgłaszanych do współfinansowania w ramach Funduszu Spójności na przykładzie „Programu ochrony wód zlewni rzek Ślęzy i Oławy” oraz zarządzanie nimi	316
Marek Angowski , Znaczenie środków pomocowych UE w podnoszeniu konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw sektora rolno-spożywczego w województwie lubelskim	329
Małgorzata Dziembała , Konkurencyjność regionów południowego pogranicza Polski	338
Jolanta Taraszkiewicz , Pomoc publiczna a spójność gospodarcza i społeczna Unii Europejskiej	351
Alina Walenia , Rola budżetu samorządu województwa podkarpackiego w finansowaniu rozwoju regionalnego w warunkach członkostwa w UE.....	361
Iwo Augustyński , Pomoc publiczna dla przedsiębiorców w realizacji celów polityki spójności społeczno-gospodarczej	375
Andrzej Kras , Dopuszczalność udzielania pomocy publicznej dla usług o charakterze powszechnym w prawie Unii Europejskiej	382

Summaries

Dariusz Waldziński , Economic Cohesion of the European Union in the Light of the Modern Cultural and Civilization Transformations	24
Urszula Kalina-Prasznic , Economic Controversies over the European Social Model	32

Giuseppe Calzoni , Contemporary Challenges for Social Policy.....	38
Andrzej Prusek , Cohesion of Wages in Conditions of European Integration as Development Challenge for Poland	47
Filip Chybalski , Pension Reform in CEE Countries	57
Grażyna Węgrzyn , Innovation in European Economies and the Situation in Labour Markets.....	66
Iwona Kukulak-Dolata , Education as the Main Tool of the Development of the Human's Capital in the Company	81
Zofia Hasińska, Katarzyna Sipurzyńska-Rudnicka , Wałbrzych Special Economic Zone and its Impact on Local Labour Markets	99
Elżbieta Siek , Unemployment in Selected Countries of the European Union in the Light of Migration Abroad.....	114
Anna Szymczak, Małgorzata Gawrycka , The Chosen Aspects of the Labour Market of The Wysehrad Group Countries after the Accession to EU.....	126
Zhanna Caurkubule , Problems of Labour Market in Latvia in the Context of European Integration	136
Alevtina Vishnevskaja , The Changes of Macroeconomic Conditions in Latvia after European Union's Accession.....	151
Krzysztof Piech , The Verification of Selected Macroeconomic Forecasts Ac- curacy in Poland	165
Joanna Jahn , Economic Growth in the European Union in Regional Section	186
Krzysztof Opolski, Piotr Modzelewski , Appraisal of Absorption of the Structural Funds of the European Union – Theoretical and Systemic Back- ground.....	207
Magdalena Wojarska , Structural Funds as the Instrument of the Regional Convergence on the Example of Poland.....	221
Piotr Nowak , The Role of the Territorial Cooperation in Decreasing of Devel- opment Disproportion in the European Union.....	230
Jerzy Ładysz , Fostering Cross-border Co-operation and Regional Develop- ment in Poland by the European Economic Area Financial Mechanisms	242
Sylvia Dolzblasz , Development of International Co-operation on a Regional and Local Level in Europe as an Element of Cohesion Policy.....	252
Piotr Misztal , Structural Funds' Usage and Regional Policy Effects in the New European Union Member States in Years 2004-2006	264
Katarzyna Surygala , European Funds as an Element of Budgets in Chosen Communities of Lower Silesia and their Influence on Region's Develop- ment	279
Anita Richert-Kaźmierska , Financial Support of European Regional Devel- opment Found and Competitiveness of Polish Regions – on the Example of Pomorskie Voivodeship	290
Andrzej Raczyk, Helena Dobrowolska-Kaniewska , Preliminary Assess- ment of Measure 3.4 Implementation under Integrated Regional Oper- ational Programme in Lower Silesia Voivodeship.....	301

Marcin Sobiecki , Implementation of SPO ROL on the Example of the 2.3 Measure „Development of Rural Regions and Preservation and Protection of Cultural Heritage”	315
Grzegorz Salwa , Problems of Coordination and Management of Undertakings Proposed for Cofinancing within Cohesion Fund on the Example of Protection of Water of the Sleza and Olava Rivers Programme	328
Marek Angowski , The Importance of EU Supporting Funds in Competitiveness Improvement of Agri-Food Sector’s S&M Enterprises in Lublin Region	337
Małgorzata Dziembala , Competitiveness of the Regions of Poland’s Southern Borderland	350
Jolanta Taraszkiewicz , State Aid and Social-Economic Cohesion in the European Union	360
Alina Walenia , The Role of the Budget of the Podkarpackie Region in Financing Regional Development in the Scope of EU Membership	374
Iwo Augustyński , Role of State Aid in Cohesion Policy	381
Andrzej Kras , The Admissibility of State Aid for Services of General Interest in European Law	392

Piotr Misztal

Politechnika Radomska

WYKORZYSTANIE FUNDUSZY STRUKTURALNYCH I EFEKTY POLITYKI REGIONALNEJ W NOWYCH KRAJACH CZŁONKOWSKICH UE W OKRESIE 2004-2006

1. Wstęp

Na szczycie Unii Europejskiej w Berlinie w marcu 1999 r. określono trzy podstawowe cele polityki regionalnej na lata 2000-2006:

a) Cel 1 – wspomaganie rozwoju i dostosowania strukturalnego regionów opóźnionych w rozwoju (PKB na jednego mieszkańca niższe niż 75% średniego PKB w całej Unii Europejskiej) oraz obszarów objętych w latach 1995-1999 Celem 6;

b) Cel 2 – wspieranie ekonomicznej i społecznej konwersji regionów przeżywających trudności strukturalne (połączenie dotychczasowych Celów 2 i 5b). Obecnie Cel 2 obejmuje maksymalnie 18 proc. populacji UE;

c) Cel 3 – pomoc na rzecz adaptacji i modernizacji polityki oraz systemów oświaty, kształcenia zawodowego oraz zatrudnienia. Podział środków następuje na podstawie udziału poszczególnych państw w całej populacji UE¹.

Narzędziami, za pomocą których te cele mają być realizowane, są cztery fundusze strukturalne i fundusz spójności. Dziesiątka nowych krajów członkowskich UE korzysta z funduszy strukturalnych od dnia członkostwa, czyli od maja 2004 r. Rozmiary wsparcia finansowego dla nowych krajów członkowskich UE w okresie 2004-2006 w ramach polityki regionalnej UE przedstawiono w tabeli 1.

W okresie 2004-2006 cały obszar dziewięciu spośród dziesięciu nowych krajów członkowskich UE (bez Cypru) objęty został wsparciem strukturalnym w ramach Celu 1². Słowacja i Czechy zostały ponadto objęte wsparciem strukturalnym w ramach

¹ D. Wilkinson, D. Baldock, *Future Development in European Regional Policy*, Institute for European Environmental Policy, November 2003, s. 4-5.

² Kraje te określa się mianem krajów kohezyjnych, por. R. Bergs, *EU Regional and Cohesion Policy and Economic Integration of the Accession Countries*, Policy Research and Consultancy Discussion Papers, September 2001, s. 11.

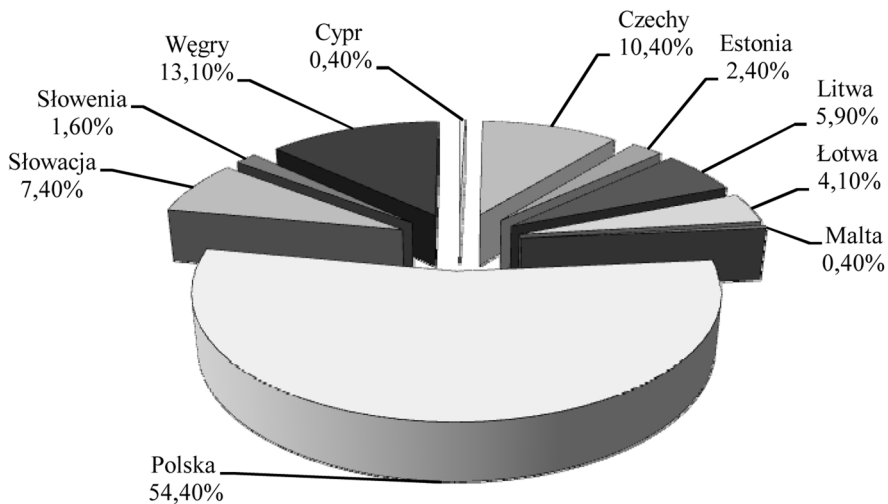
Celów 2 i 3. Poza tym w ramach dziesiątki nowych członków UE realizowane były inicjatywy wspólnotowe *Interreg* i *Equal*. W rezultacie wartość środków z funduszy strukturalnych przeznaczonych na lata 2004–2006 dla państw członkowskich UE, które przystąpiły do tego ugrupowania w 2004 r., wyniosła łącznie ok. 15,9 mld euro.

Tabela 1. Środki z funduszy strukturalnych i funduszu spójności dla 10 nowych członków UE w okresie 2004-2006 (w mln euro w cenach bieżących)

Fundusze strukturalne					Fundusz spójności	Ogółem	Zaludnienie na terenach objętych celem 1 i 2 [w mln]	% zaludnienia
Cel 1	Cel 2	Cel 3	Interreg	Equal				
14 959,64	136,49	125,68	478,86	252,05	8 495,04	24 451,18	73,195	97,70

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostat.

Przy wykorzystaniu funduszy strukturalnych UE w okresie programowania 2004-2006 obowiązuje tzw. zasada $n+2$. Zgodnie z tą zasadą, Unia Europejska przyznaje krajom członkowskim środki finansowe na okres 2004-2006, ale jednocześnie na każdy rok wyznacza pewne minimum (tzw. alokację), które należy wykorzystać najpóźniej dwa lata po zakończeniu danego roku.

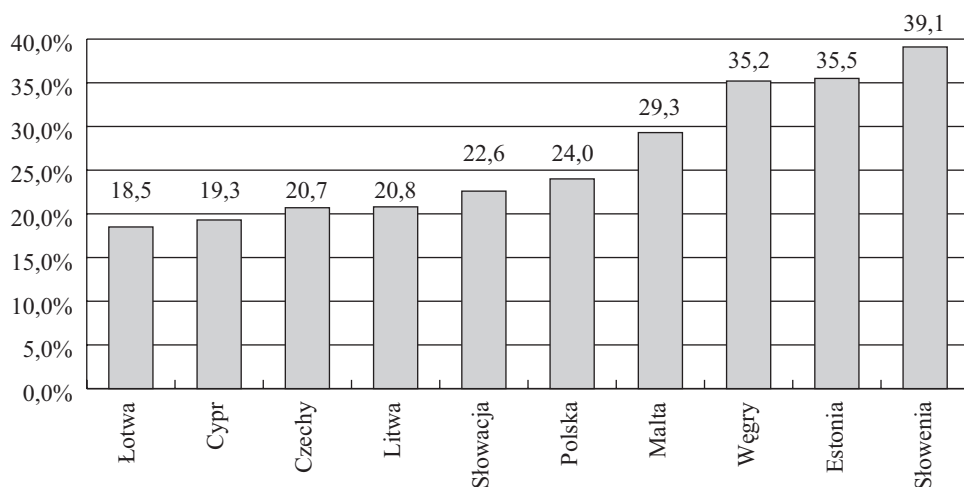

Rys. 1. Udział 10 nowych krajów członkowskich UE w alokacji środków w ramach funduszy strukturalnych w okresie 2004-2006

Źródło: dane Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

Na pierwszym miejscu pod względem stopnia wykorzystania funduszy strukturalnych spośród nowych krajów członkowskich UE znajduje się Słowenia, która na koniec 2006 r. wykorzystywała 39,1% wszystkich środków dostępnych dla tego kraju w okresie 2004-2006. Na przeciwnym biegunie znajduje się Łotwa, która wykorzystywała dotychczas niespełna 18,5% środków dostępnych dla tego kraju w ramach funduszy strukturalnych.

Natomiast Polska na koniec 2006 r. wykorzystywała 24% środków (ponad 2 mld euro) dostępnych dla Polski w latach 2004-2006 w ramach funduszy strukturalnych. Wynik ten plasuje nasz kraj na 5. miejscu spośród 10 państw, które wstąpiły do Unii Europejskiej w maju 2004 r. (por. rys. 2). Dla porównania, według stanu na koniec 2005 r. Polska wykorzystywała ok. 3% środków dostępnych w latach 2004-2006, zajmując jedno z ostatnich miejsc wśród nowych państw członkowskich UE.

Rys. 2. Wartość refundacji z Komisji Europejskiej jako procent realizacji zobowiązań na cały okres programowania 2004-2006 w dziesięciu nowych krajach członkowskich UE (stan na koniec 2006 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

Uwzględniając rozmiary wsparcia z funduszy strukturalnych dla nowych krajów członkowskich UE, punktem odniesienia dla tempa ich wykorzystania w Polsce mogą być takie kraje, jak Czechy i Węgry, czyli kraje o stosunkowo wysokiej alokacji i zbliżonym do polskiego układzie programów operacyjnych. W przypadku Czech stopień wykorzystania funduszy strukturalnych jest niższy niż w Polsce, natomiast na Węgrzech nieco wyższy, co jest przede wszystkim pochodną realizacji w tym kraju elastycznego systemu wdrażania funduszy strukturalnych.

Wykorzystanie środków finansowych dostępnych dla nowych krajów członkowskich UE w okresie 2004-2006 jest także zróżnicowane w odniesieniu do poszczegól-

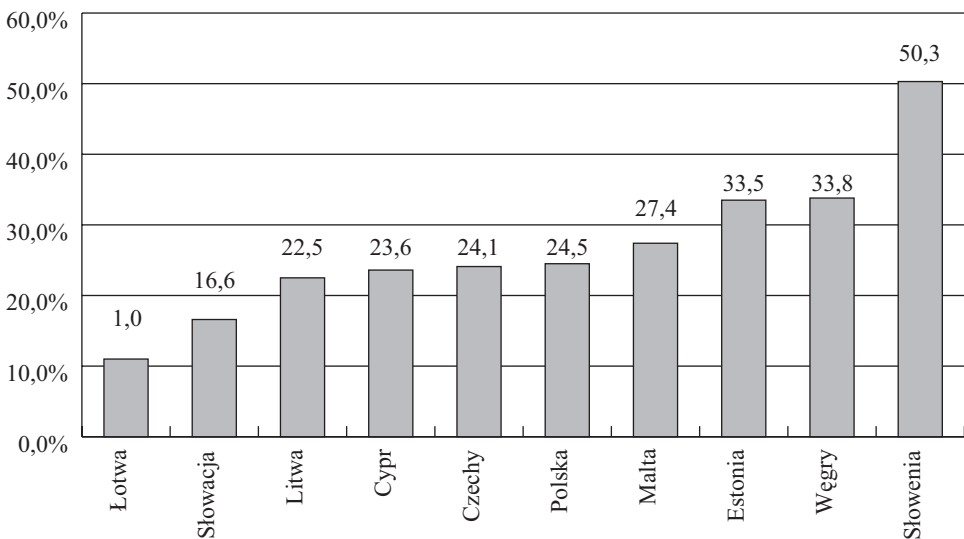
nych funduszy strukturalnych. Otóż w przypadku Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) na pierwszym miejscu pod względem stopnia wykorzystania środków finansowych znajduje się Słowenia, która na koniec 2006 r. wykorzystowała 50,3% środków dostępnych w omawianym okresie. Z kolei na ostatnim miejscu znajduje się Łotwa, z wykorzystaniem środków na poziomie równym 11,0%.

Wartość środków wykorzystanych w Polsce na koniec 2006 r. wynosi blisko 5 mld euro, co stanowi 24,5% środków z EFRR dostępnych dla Polski w okresie 2004-2006. Taki stopień wykorzystania funduszy strukturalnych plasuje Polskę na 5. miejscu spośród 10 nowych krajów członkowskich UE (por. rys. 3).

W przypadku Europejskiego Funduszu Społecznego pierwsze miejsce pod względem stopnia wykorzystania środków zajmuje Malta, która na koniec 2006 r. wykorzystowała 40,3% środków dostępnych dla tego kraju w okresie 2004-2006. Ostatnie miejsce natomiast pod tym względem zajmuje Łotwa, z wykorzystaniem środków na poziomie równym 6,9%.

Wartość środków wykorzystanych w Polsce na koniec 2006 r. wynosi ok. 2 mld euro (17,6% środków dostępnych dla Polski w okresie 2004-2006), co plasuje Polskę na 6. miejscu spośród 10 nowych krajów członkowskich UE (por. rys. 4).

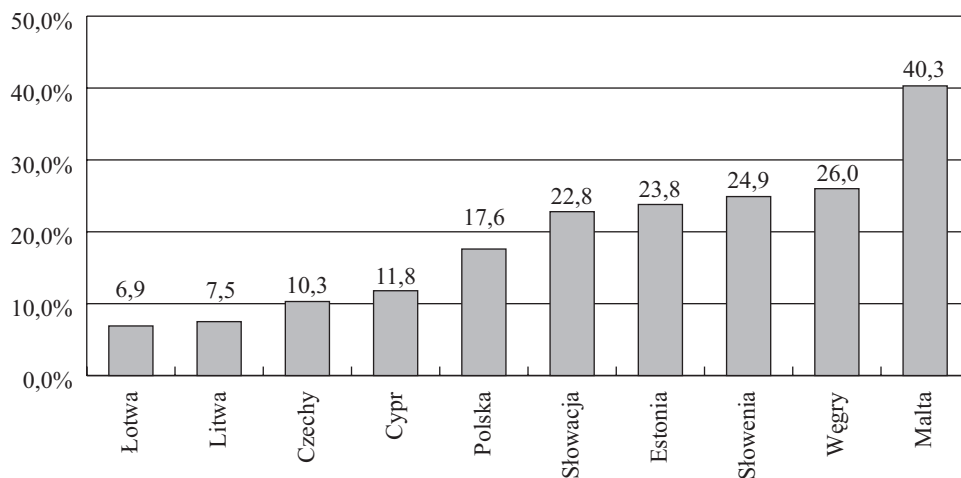
Jeśli chodzi o wykorzystanie środków finansowych dostępnych w ramach Sekcji Orientacji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej, to na koniec 2006 r. na pierwszym miejscu pod względem stopnia wykorzystania tych funduszy znajdowała się Łotwa, która wykorzystała 57,8% środków dostępnych dla tego kraju

Rys. 3. Wartość refundacji w ramach EFRR jako procent realizacji zobowiązań na cały okres programowania 2004-2006 w dziesięciu nowych krajach członkowskich UE (stan na koniec 2006 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

Rys. 4. Wartość refundacji w ramach EFS jako procent realizacji zobowiązań na cały okres programowania 2004-2006 w dziesięciu nowych krajach członkowskich UE (stan na koniec 2006 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

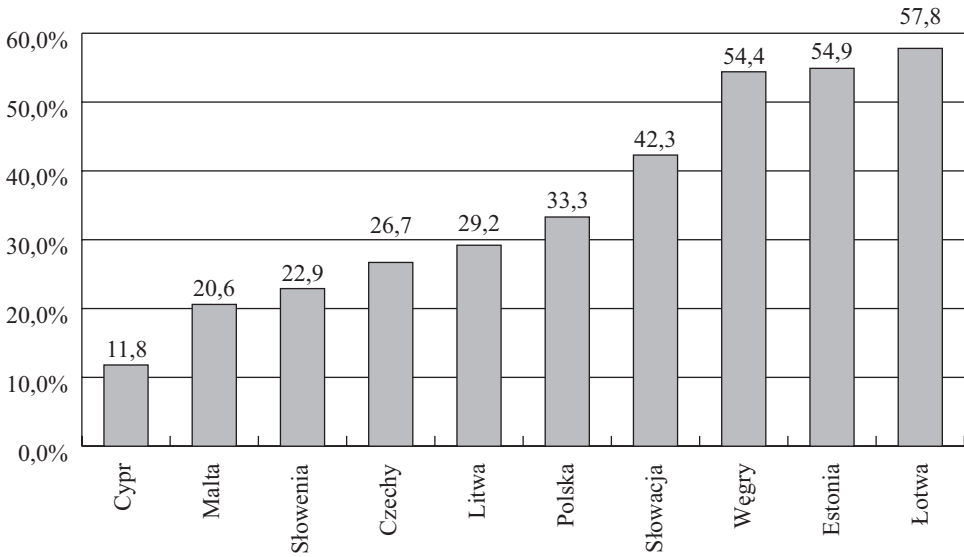
w okresie 2004-2006. Na ostatnim miejscu natomiast znalazł się Cypr, tutaj stopień wykorzystania środków sięgnął poziomu 11,8%.

W przypadku Polski wartość środków wykorzystanych na koniec 2006 r. wyniosła blisko 1,2 mld euro (33,3% środków dostępnych dla Polski w okresie 2004-2006), co plasuje Polskę na 5. miejscu spośród 10 nowych krajów członkowskich UE (por. rys. 5).

W przypadku Finansowego Instrumentu Orientacji Rybołówstwa pierwsze miejsce pod względem stopnia wykorzystania środków finansowych na koniec 2006 r. zajmowała Estonia, która wykorzystwała 50,1% środków dostępnych w okresie 2004-2006. Na ostatnim miejscu natomiast znalazła się Słowenia z wykorzystaniem środków na poziomie równym 8,7%.

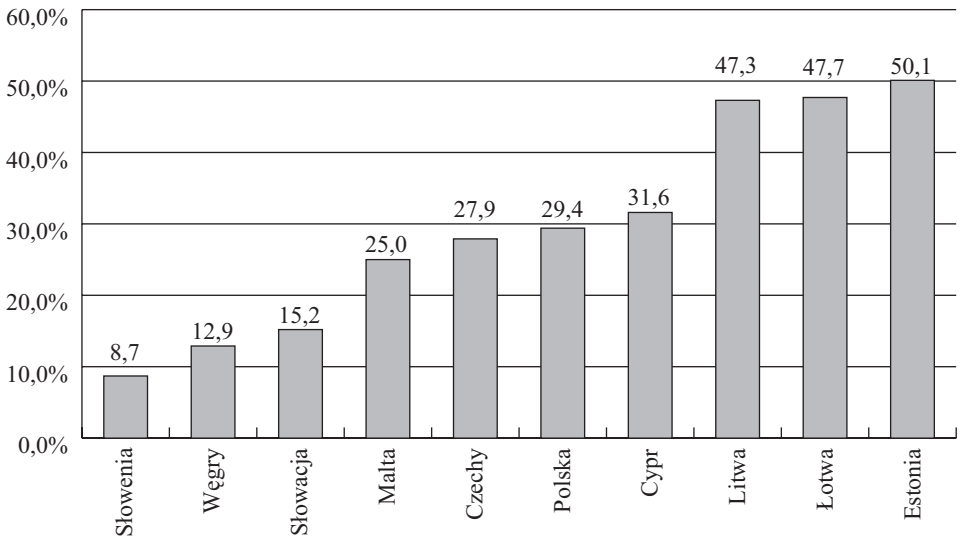
Z kolei wartość tych środków wykorzystanych w Polsce na koniec 2006 r. wyniosła ponad 200 mln euro, co stanowi 29,4% środków dostępnych dla Polski w okresie 2004-2006. Tym samym Polska uplasowała się pod tym względem na 5. miejscu spośród państw, które przystąpiły do UE wraz z Polską w maju 2004 r. (por. rys. 6).

Stopień wykorzystania funduszy strukturalnych w nowych krajach członkowskich na tle „starych” członków UE jest jeszcze stosunkowo niski. Istotny wpływ na taką sytuację ma fakt, że nowe państwa członkowskie mają na realizację swoich programów operacyjnych znacznie mniej czasu (3-letni okres programowania) w porównaniu ze „starymi” krajami członkowskimi UE (7-letni okres programowania). Z drugiej strony należy uwzględnić fakt, że „nowe” kraje członkowskie otrzymywały zaliczkę w wysokości 16%, podczas gdy zaliczka dla „starych” krajów członkowskich wynosiła maksymalnie 7% alokacji na program.

Rys. 5. Wartość refundacji w ramach EFOiGR jako procent realizacji zobowiązań na cały okres programowania 2004-2006 w dziesięciu nowych krajach członkowskich UE (stan na koniec 2006 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

Rys. 6. Wartość refundacji w ramach FIOR jako procent realizacji zobowiązań na cały okres programowania 2004-2006 w dziesięciu nowych krajach członkowskich UE (stan na koniec 2006 r.)

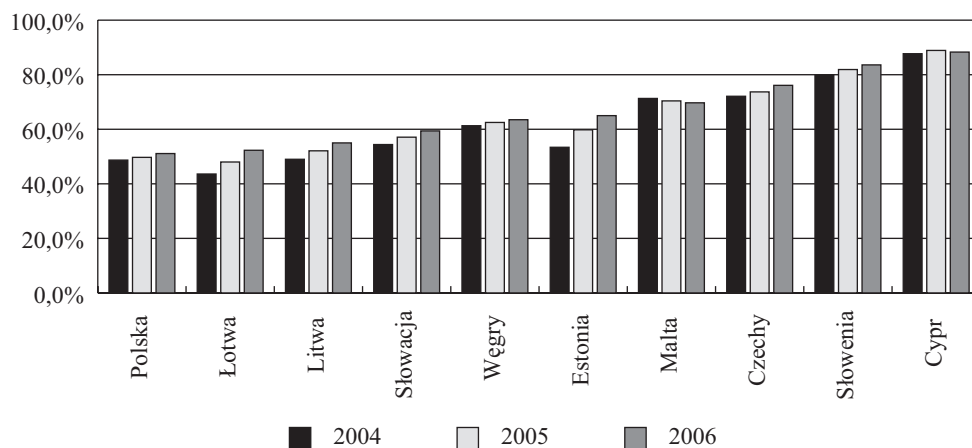
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

2. Rozmiary dysproporcji w poziomie rozwoju gospodarczego nowych krajów członkowskich Unii Europejskiej w okresie 2004-2006

Rozszerzenie Unii Europejskiej w maju 2004 r. spowodowało znaczne zwiększenie istniejących dysproporcji w rozwoju gospodarczym poszczególnych krajów członkowskich UE. Co więcej, przystąpienie Bułgarii i Rumunii do UE w styczniu 2007 r. jeszcze zwiększyło te dysproporcje. W nowych państwach członkowskich poziom dochodu *per capita* oraz stopa zatrudnienia są wyraźnie niższe w stosunku do „starych” członków UE. Jednocześnie w ostatnich latach nowi członkowie UE wykazują wysokie stopy wzrostu zarówno PKB, jak i wydajności siły roboczej, dzięki czemu istniejące różnice ulegają zmniejszeniu.

Analiza skutków polityki regionalnej UE dotyczy efektywności procesu konwergencji gospodarek krajów członkowskich UE. Przyspieszenie procesu konwergencji jest podstawowym celem tej polityki. Punktem wyjścia do oceny efektywności procesu konwergencji gospodarek krajów członkowskich UE jest zatem analiza rozwoju poszczególnych krajów i regionów UE.

W okresie 2000-2006 dysproporcje w PKB *per capita* między krajami członkowskimi UE były znaczne. Dodatkowo dysproporcje te zwiększyły się w wyniku poszerzenia UE w 2004 r. o 10 krajów Europy Środkowej i Wschodniej. Spośród nowych krajów członkowskich UE największy poziom PKB na jednego mieszkańca osiągnął Cypr (88,8% średniego PKB na mieszkańca w UE-25). Natomiast najniższa wielkość PKB na mieszkańca występuje w Polsce i stanowi niespełna 51,1% średniego PKB na mieszkańca w UE-25 (por. rys. 7).

Rys. 7. PKB *per capita* wg parytetu siły nabywczej w „nowych” krajach członkowskich UE w okresie 2004-2006 (UE-25=100) (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostat.

W omawianym okresie odnotowuje się powolną tendencję w kierunku stopniowego zmniejszania dysproporcji wśród nowych krajów członkowskich UE pod względem poziomu PKB na mieszkańca.

Pomimo tego stanu rzeczy dysproporcje w poziomie PKB *per capita* między krajami członkowskimi UE pozostają znaczne, a w wielu nowych krajach członkowskich niezbędny jest wysoki wzrost gospodarczy utrzymujący się przez okres dłuższy niż jedno pokolenie, aby istotnie zmniejszyć istniejącą przepaść (por. tab. 2).

Tabela 2. Okres niezbędny do osiągnięcia przez nowe kraje członkowskie UE 75% średniego poziomu PKB na mieszkańca w UE-25

Kraj	Procentowy roczny wzrost PKB od 2004 roku	Liczba lat do osiągnięcia 75% średniego poziomu PKB <i>per capita</i> w UE
Cypr	3,8	1
Słowenia	3,7	7
Czechy	3,9	19
Słowacja	4,5	22
Estonia	5,1	23
Węgry	4,1	24
Łotwa	6,0	24
Malta	3,7	25
Litwa	5,0	28
Polska	3,7	50

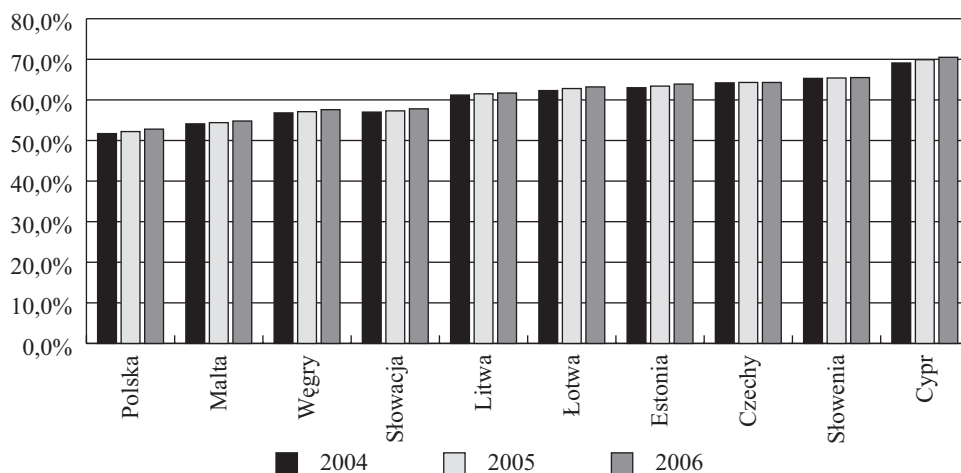
Źródło: [Oręziak 2004, s. 170].

Tak istotne zróżnicowanie regionalne wielkości PKB na mieszkańca w UE wynika ze znacznych dysproporcji wśród krajów członkowskich UE w zakresie stopy zatrudnienia, stopy bezrobocia i wydajności siły roboczej (por. rys. 8). Z kolei ujawnione różnice w tym względzie są przede wszystkim pochodną dynamiki wzrostu PKB oraz prowadzonej polityki gospodarczej w krajach członkowskich UE.

Również w przypadku stopy zatrudnienia ujawniają się istotne dysproporcje między nowymi krajami członkowskimi UE. Najwyższą stopę zatrudnienia ma wśród nich Cypr i wynosi ona 70,5%. Natomiast najniższa stopa zatrudnienia występuje w Polsce i wynosi 52,8%.

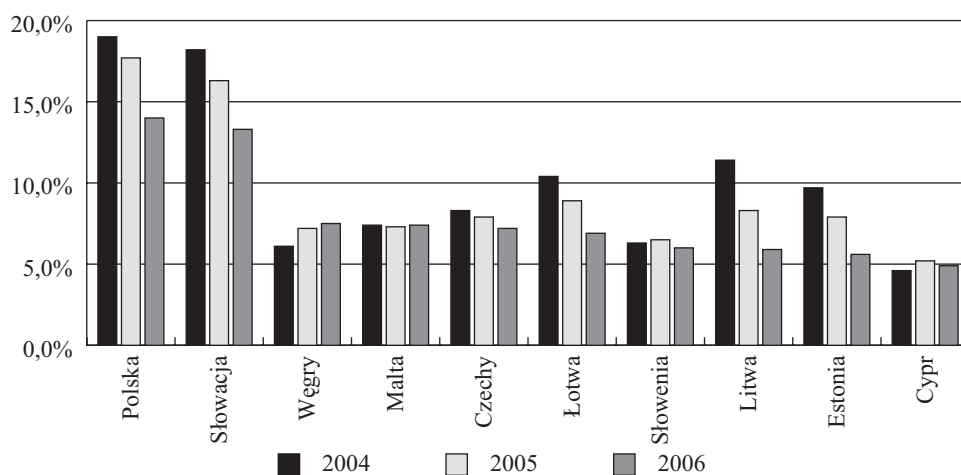
Stopy zatrudnienia we wszystkich nowych krajach członkowskich UE (z wyjątkiem Cypru) pozostają zatem poniżej 70% celu, który według strategii lizbońskiej powinien zostać osiągnięty do końca 2010 roku. W nowych krajach członkowskich UE zatrudnienie musi wzrosnąć o jedną czwartą, by osiągnąć stopę zatrudnienia na poziomie 70%, co odpowiada 7 milionom dodatkowych miejsc pracy.

Podobnie wygląda sytuacja w odniesieniu do stopy bezrobocia w nowych krajach członkowskich UE. Pod tym względem istnieje jeszcze większe zróżnicowanie regionalne wśród nowych krajów członkowskich UE, niż w przypadku PKB *per capita* i stopy zatrudnienia (por. rys. 9).

Rys. 8. Stopa zatrudnienia w nowych krajach członkowskich UE w okresie 2004-2006 (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostat.

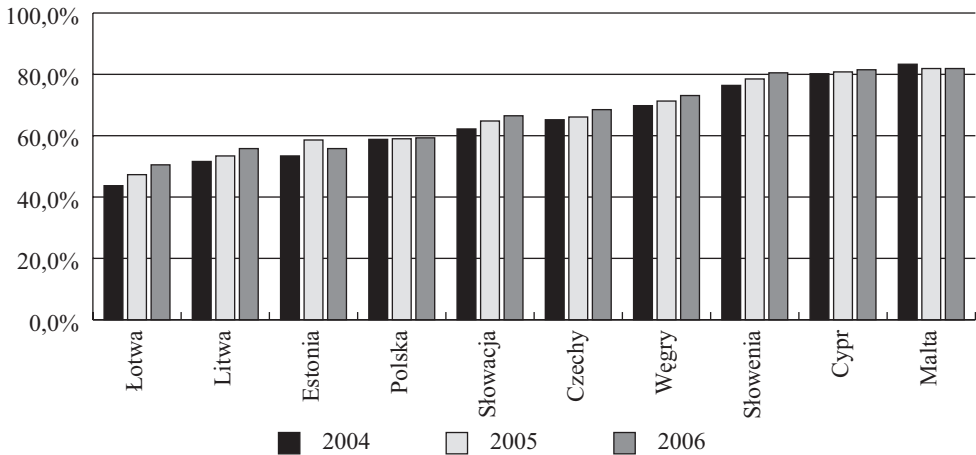

Rys. 9. Stopa bezrobocia w nowych krajach członkowskich UE w okresie 2004-2006 (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostat.

Wśród nowych krajów członkowskich najniższa stopa bezrobocia istniała w 2006 r. na Cyprze i wynosiła 4,9%. Z kolei najwyższe bezrobocie występowało w Polsce i sięgało 14,0%.

W odniesieniu do różnic w wydajności siły roboczej należy zaznaczyć, iż ujawniają się również istotne dysproporcje. Największym wskaźnikiem wydajności siły roboczej w przeliczeniu na jednego pracownika spośród nowych członków UE charakteryzuje się Malta (por. rys. 10).

Rys. 10. Wydajność siły roboczej na jednego zatrudnionego w nowych krajach członkowskich UE w okresie 2004-2006 (UE-25=100) (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostat.

Wydajność siły roboczej na jednego zatrudnionego na Malcie stanowi 81,9% średniej wydajności siły roboczej w UE-25. Najniższa wydajność pracy w przeliczeniu na jednego zatrudnionego występuje natomiast na Łotwie. W tym kraju wydajność siły roboczej jest o połowę niższa od średniej wydajności pracy w krajach członkowskich UE-25.

3. Bezpośrednie i pośrednie efekty polityki regionalnej w nowych krajach członkowskich Unii Europejskiej

Efekty polityki regionalnej w UE dzieli się na bezpośrednie i pośrednie. Pierwsze z nich związane są z efektywnością procesu konwergencji, drugie natomiast dotyczą wartości dodanej związanej z prowadzoną polityką regionalną. W odniesieniu do efektów bezpośrednich należy zaznaczyć, iż w badanym okresie nastąpiło stopniowe przyspieszenie procesu konwergencji gospodarczej w UE na szczeblu międzynarodowym. Przynajmniej część tego przyspieszenia jest konsekwencją prowadzonej polityki regionalnej w UE³. Oznacza to zatem, że zmniejszają się różnice

³ Wyniki przeprowadzonych badań wskazują, że fundusze UE mają relatywnie silniejszy wpływ na wzrost gospodarczy niż na rynek pracy (stopę zatrudnienia i stopę bezrobocia). Fundusze strukturalne szczególnie silnie wpływają na wzrost wydajności czynników produkcji (zarówno przez podniesienie kwalifikacji siły roboczej, jak i przez lepszą dostępność do infrastruktury technicznej, transportowej). W rezultacie wzrost wydajności pracy prowadzi do mniejszego zapotrzebowania na siłę roboczą przy niezmiętej wielkości produkcji. Z kolei, w długim okresie poprawia się międzynarodową konkurencyjność gospodarki, co przyciąga kapitał zagraniczny, prowadzi do zwiększenia produkcji i w konsekwencji oddziałuje pozytywnie na zatrudnienie. Na ten temat zob. szerzej *Wstępna ocena*

w poziomie rozwoju gospodarczego między krajami członkowskimi UE. Z kolei, na poziomie regionalnym i wewnątrzregionalnym różnice te pogłębiają się. Rosnące dysproporcje rozwojowe na poziomie regionalnym i lokalnym są z jednej strony pochodną nieefektywnego rozwiązywania problemów strukturalnych w krajach członkowskich UE, z drugiej zaś, wynikiem pogłębiania się istniejących podziałów na linii aglomeracje, obszary małomiasteczkowe i obszary wiejskie⁴.

Z kolei, do efektów pośrednich polityki regionalnej w UE zalicza się skutki w postaci promowania programowania rozwoju (wydłużenia horyzontu czasowego planowania). Do efektów pośrednich zalicza się ponadto ujednoczenie kierunków programowania rozwoju, co jest konsekwencją przeniesienia większości polityk rozwojowych UE na szczebel ponadnarodowy. Z punktu widzenia najsłabiej rozwiniętych krajów członkowskich UE (w tym Polski) unifikacja kierunków programowania rozwoju jest zjawiskiem niekorzystnym.

Innym skutkiem polityki regionalnej w UE jest wzmocnienie dyscypliny w administracji publicznej i w przedsiębiorstwach. Sytuacja ta jest konsekwencją realizowania i rozliczania projektów unijnych, które wymuszają na beneficjentach zwiększenie stopnia przejrzystości finansów, procedur wewnętrznych, podziału kompetencji itp.

Polityka regionalna w UE ma również swoje skutki polityczne. Z jednej strony wspieranie rozwoju ze środków UE przytaczane jest w biedniejszych krajach jako jeden z argumentów popierających ideę integracji europejskiej, z drugiej zaś, w coraz większym stopniu wskazuje się politykę regionalną jako przykład marnotrawienia środków finansowych, niesprawiedliwego i nieefektywnego podziału środków finansowych w krajach członkowskich UE. Argumenty te przytaczane są zwłaszcza przez najbogatsze kraje UE, będące płatnikami netto w unijnym budżecie⁵.

Literatura

- Bergs R., *EU Regional and Cohesion Policy and Economic Integration of the Accession Countries*, Policy Research and Consultancy Discussion Papers, September 2001.
Urząd Statystyczny Unii Europejskiej – Eurostat.
Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, www.mrr.gov.pl/polityka_regionalna/.
Nowicki M., *Nowa polityka spójności UE: dylematy Polski*, Polskie Forum Strategii Lizbońskiej, Niebieskie Księgi, Gdańsk 2003, nr 2.
Oręziak L., *Finanse Unii Europejskiej*, PWN, Warszawa 2004.

---

pierwszych efektów europejskiej polityki spójności w Polsce 2004-2005, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Warszawa, czerwiec 2006, s. 16-18.

⁴ Por. *Wstępna ocena pierwszych efektów europejskiej polityki spójności w Polsce 2004-2005*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Warszawa, czerwiec 2006, s. 18-21.

⁵ M. Nowicki, *Nowa polityka spójności UE: dylematy Polski*, Polskie Forum Strategii Lizbońskiej, Niebieskie Księgi, Gdańsk 2003, nr 2, s. 27-34.

Wilkinson D., Baldock D., *Future Development in European Regional Policy*, Institute for European Environmental Policy, November 2003.

Wstępna ocena pierwszych efektów europejskiej polityki spójności w Polsce 2004-2005, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Warszawa, czerwiec 2006.

STRUCTURAL FUNDS' USAGE AND REGIONAL POLICY EFFECTS IN THE NEW EUROPEAN UNION MEMBER STATES IN YEARS 2004-2006

Summary

The enlargement of the European Union in 2004 increased considerably existing disproportions in economic development of the EU member countries. In the new EU member countries the level of income per capita, employment rate, unemployment rate and labor efficiency are considerably differentiated. At the same time there are differences among the new EU members in range of structural funds' usage.

In years 2004-2006 there appeared the gradual acceleration of the economic convergence process in the "new" EU member countries at the international level. At least a part of this acceleration was the consequence of regional policy in the EU. Thus, it means that differences in economic development among the EU members are decreasing. On the other hand, these differences are still increasing at regional and interregional level.